

6 september 2020

## LEREN BIDDEN VAN DANIEL

Bijbellezing: Daniël 9

Vindt u het soms ook best lastig om te bidden. Of heb je soms ook het gevoel dat je eigenlijk steeds hetzelfde bidt, dat je elke dag hetzelfde 'riedeltje' afdraait? Of vraag je je soms ook af of je bepaalde dingen wel mag bidden of wat je eigenlijk moet vragen of zeggen? ... Daniël kan ons daarbij helpen, want uit het gebed van Daniël kunnen wij heel veel halen wat ons gebed van verrijken, kan veranderen en kan verdiepen. Ook als je misschien helemaal niet zoveel vragen hebt bij je eigen gebeden en het eigenlijk gewoon fijn vindt om te bidden – dat is mooi! – maar ook dan is het goed om vanmiddag dat gebed van Daniël als een spiegel voor je eigen gebeden te houden. Want zoals bij heel veel dingen in het leven, bidden is een groeien, een steeds meer leren, je eigen maken, erin oefenen.

Bij dat laatste wil ik gelijk even beginnen: bidden moet je leren. Eigenlijk net zoals je als kind vroeger hebt moeten leren praten. Eerst is je woordenschat als kleine peuter niet zo groot. Een peuter praat soms honderduit, terwijl er weinig van is te verstaan en te begrijpen. Maar dan komen de eerste echte woordjes. Bidden – spreken tot God - moet je leren, zoals ieder kind heeft moeten leren praten. Het leren praten van een kind gebeurt, doordat er tot het kind wordt gesproken. Alles wat door het kind gezegd wordt, is een reactie, op wat er gezegd is. En dat is ook wat wij hier bij Daniël zien. Daniëls gebed was een reactie. Daniël begon niet zomaar op een moment te bidden. Hij ging met heel zijn hart bidden, *nadat hij in de boeken had gelezen* (vers 2). Daniël had in de Bijbel gelezen (voor zover die toen al bestond). Daniël had gelezen over 'hoeveel jaren het zal duren voordat de puinhopen van Jeruzalem verdwenen zouden zijn.' Daniël had uit het boek van de profeet Jeremia gelezen, waarschijnlijk hoofdstuk 25, waarin Jeremia aan het volk Israël verteld dat zij voor straf naar het land Babel gedeporteerd zouden worden en dat zij daar zeventig jaar zouden moeten blijven. Nu, Daniël zat nu in dat land van Babel. Hij was een van die mensen uit het volk die naar Babel meegenomen waren door de Babylonische overheerser. Hij moest daar dienen aan het hof van Babel. We hebben in de afgelopen maanden gehoord hoe Daniël wonderlijk carrière maakte en meerdere keren door God werd gered. Maar blijkbaar heeft Daniël dus ook in Babel de boeken van de profeten gelezen. Tussen al die Babylonische boeken die hij had moeten of dienst te kunnen doen voor de koning van Babel, had hij zijn Bijbeltje liggen. En nu viel hem die woorden op: zeventig jaar zal het duren.

Ik hoop dat jongeren ook tussen hun nieuwe schoolboeken voor dit jaar, hun studieboeken, hun Bijbeltje hebben liggen. Maar ook de volwassenen: tussen al die informatie die wij krijgen door de brievenbus, in de mailbox, via internet..., *je Bijbeltje*. Ook de ouderen: ik hoor van best wat ouderen dat zij het alleen bij een dagboekje houden, of bij de meditatie van Kerknieuws, maar vergeet niet die Bijbel zelf! Want hier bij Daniël zien wij *waarom* die woorden van God zo belangrijk zijn. *Daniëls lezen vormde zijn bidden*. Precies zoals wij als kind praten hebben geleerd: de woorden die je ontvangt, bepalen de woorden die je gaat leren spreken.

Als je vaak niet weet wat je moet bidden, of als je het gevoel hebt dat je elke keer hetzelfde bidt, kan dat natuurlijk meerdere redenen hebben..., maar misschien heeft het voor sommigen ook wel daarmee te maken hebben dat je bidden niet in verbinding staat met je Bijbellezen. Dat je vooral bidt vanuit je hart, vanuit je gevoel, vanuit je eigen gedachten. Maar dan blijf je vaak in een kringetje rondraaien, om jezelf heen draaien. Als je de Bijbel dichtlaat, dan zal je gebedsleven niet sprankelend kunnen zijn en je niet meenemen richting God. Met een gesloten Bijbeltje zal je bidden verschromelen, om jezelf blijven cirkelen... misschien wel als een verplichting aanvoelen ook. Daniël bidt vanuit wat hij leest. Zijn gebed is een reactie op wat God spreekt. Als je niet steeds woorden ontvangt, naar woorden luistert en woorden overdenkt, dan kom je niet verder dan je eigen aangeleerde woordjes. Brabbelen noemen wij dat bij

peuters. Bent u tevreden over uw gebeden? Of is uw gebed soms maar wat brabbelen en verlang je ook naar een rijker, dieper, inhoudsrijker gebed? 'Lees je Bijbel, bidt elke dag – in die volgorde – opdat je groeien mag.'

Door de woorden van de Bijbel in je op te nemen, leer je te aanbidden als je leest hoe groot en bijzonder God is. Door de woorden van de Bijbel in je op te nemen, leer je te belijden als je ziet hoe wij mensen soms zomaar van God aflopen en onszelf aan andere goden overleveren. Door de woorden van de Bijbel in je op te nemen, leer je te danken voor Gods goedheid in de dingen om je heen. Door de woorden van de Bijbel in je op te nemen, leer je te klagen, te roepen, God niet los te laten voordat Hij... Door de woorden van de Bijbel in je op te nemen, verdwijnen je eigen vaste gebedspunten soms op de achtergrond en komen Gods zaken meer en meer op de voorgrond te staan: Zijn Koninkrijk, Zijn wil, Zijn Naam.

Leren bidden is: woorden aanleren vanuit Gods Woord. God eerst aan het woord te laten. Leren spreken door te luisteren naar Gods spreken. En dan kan je nog steeds last hebben van dat je het lastig vindt om in het gebed dingen onder woorden te brengen, dan hoef je niet prachtige volzinnen en diepe gedachten te kunnen produceren... maar dan ben je wel daar waar het God om gaat en blijf je niet hangen bij wat in je opkomt op dat moment. Gods woorden helpen je aanbidden, klagen, verlangen, belijden en roepen.

Bidden is namelijk antwoorden. Daniël begon niet vanuit zichzelf een eind weg te praten en alles onder woorden te brengen wat hij anders zou willen en waarin hij wel wat meer van God zou willen zien, nee, al die woorden die Daniël bad waren een antwoord op de woorden die God tot Zijn volk had gesproken, Gods gesprek met Zijn volk dat al de eeuwen doorging en waar Daniël en ook u en ik in mogen delen.

'Zeventig jaar zal de ballingschap, zal het verblijf in Babel duren', zo had Daniël in het boek Jeremia gelezen... We weten niet precies wanneer Daniël dit had gelezen, maar waarschijnlijk was er al een heel aantal jaren van die zeventig jaar voorbijgegaan. Daarom is het zo bijzonder dat Daniël nu gaat bidden en hoe hij gaat bidden. Daniël had ook vast zijn koffers van zolder kunnen halen: 'nou, het heeft lang geduurd, maar we zijn er bijna. Laten wij maar niet teveel aan deze beroerde tijd terug gaan denken.' Nee, Daniël ging niet naar de zolderkamer om zijn koffers te pakken, maar... om te bidden. Hij reageerde op Gods beloften. De beloften van God vormden het fundament waarop Daniel zijn gebedshuis opbouwde. Daniel liet Gods beloften niet rustig staan: 'het komt vanzelf wel', hij greep Gods beloften vast..., of misschien moeten wij het anders zeggen: hij werd er door gegrepen... en ging bidden.

Gods beloften als fundament, als basis voor ons gebed. Jezus' belofte: 'Ik ben met jullie, al de dagen tot aan de voleinding van de wereld.' De belofte 'Zie, Ik maak alle dingen nieuw'. De belofte: 'zal God geen recht doen op de aarde? De Rechter van de aarde zal zeker recht doen.' De belofte 'wie Mij zal belijden voor de mensen, die zal Ik belijden voor Mijn Vader in de hemel.' Vanuit deze beloften en vanuit al die andere beloften die je in de Bijbel kunt lezen – ik denk dat elk hoofdstuk in de Bijbel wel een belofte bevat – tot God bidden... je verlangen uitspreken, roepen, klagen, danken en aanbidden.

Als Daniël zo Gods belofte heeft gelezen in het boek Jeremia en erdoor is geraakt, dan gaat hij bidden. Daniël noemt het zelf nog anders. Hij zegt (vers 4): 'ik deed belijdenis en zei.' Daniël ging dus belijdenis doen. Bidden is belijdenis doen. Volgende week zondag hopen hier in de kerk vier mensen belijdenis te doen - dat is prachtig! - maar hun moment van belijdenis doen mag als het goed is opgenomen zijn in de dagelijkse belijdenis van alle broers en zussen om hen heen. Want bidden is belijden. Hoe zit dat? Nu, Daniël *belijdt* Gods grootheid en macht. Zijn goedheid en trouw. Zijn liefdevolle betrokkenheid en goedheid. En Daniël *belijdt* de schuld en de gebreken van zichzelf en van zijn volk. Heel kernachtig verwoordt hij dit in vers 7: 'bij U Heere is de gerechtigheid... bij ons is de schaamte op het gezicht.' Bidden is belijden, belijdenis doen. Natuurlijk is bidden ook vragen, maar dat vragen van Daniël begint pas in vers 15. We

zijn dan wat aantal woorden betreft ongeveer op twee derde van het gebed van Daniël. Eerst belijden. Belijden Wie God is. En belijden wie je zelf bent in het licht van God. Gebeden kunnen per situatie en ook per persoon natuurlijk van inhoud verschillen... maar het onder woorden brengen van Wie God is en ook eerlijk over jezelf zijn, dat is iets wat je niet alleen bij Daniël, maar ook in heel veel psalmen steeds weer tegenkomt. Terwijl je buitenshuis vaak wordt aangemoedigd om je prestaties en capaciteiten te laten zien en om te laten zien dat je self-supporting bent, niet afhankelijk van wie dan ook, onafhankelijk en vol zelfvertrouwen..., word je in de binnenkamer, geknield voor Gods aangezicht, uitgenodigd om die andere zijde van je te laten zien... om eerlijk te zijn tegenover God en tegenover jezelf... en om Gods grootheid te aanbidden.

Daniël wijdt heel veel woorden aan zijn belijdenis, ook aan zijn schuldbelijdenis. Dat is ook voorstelbaar bij een dergelijke boetegebed. Maar wat ik zo bijzonder vind en ook zo heel belangrijk: Daniël bidt van het begin tot het eind vanuit een relatie. Hier zien wij geen Grapperhaus die door de Tweede Kamer op het matje wordt geroepen om schuld te belijden en waar gelijk wordt gekeken wat voor politieke consequenties dit heeft. Hier in Daniël 9 zien wij een verloren zoon die een beroep doet op de liefde van zijn vader. Hier zijn wij een volk in nood die God kent als de God onvoorwaardelijk voor dit volk heeft gekozen. Hier zijn wij Daniël die de schaamte niet verbergt, omdat hij weet dat hij niets heeft en niets *hoeft* te verbergen voor God. 'Mijn God', zo horen wij Daniël regelmatig zeggen. Niets afstandelijks - ook al is God zo ontzagwekkend groot en is het volk Israël zo teleurstellend diep gevallen - maar verbondenheid. Een onlosmakelijke verbondenheid, dat rust in Gods verbond.

Heel mooi zie je dat ook in vers 17, een zinnetje dat heel de tijd bij mij bleef hangen: 'nu dan, onze God, luister naar het gebed van Uw dienaar en naar zijn smeekbeden. Doe, omwille van de Heere, Uw aangezicht lichten over Uw heiligdom (over de tempel) die verwoest is. 'Doe Uw aangezicht lichten', dat is een stukje uit de zegen die aan het einde van de dienst zal klinken. Eigenlijk betekent deze uitdrukking zoiets als: 'laat Uw gezicht stralen'. 'Heere God, laat Uw gezicht stralen. Laat ons Uw glimlach alstublieft weer zien.' Gods gezicht, dat straalt. Zo menselijk gezegd, maar zo mooi. Gods gezicht stralend, zoals een vader of moeder met een diepe glans op zijn gezicht kijkt naar zijn kind. Als je dat gezicht ziet, ga je als vanzelf ook stralen. Die relatie. Daniël was geen geslagen hond, maar een verlangend kind vol van schaamte, maar dat vasthield aan de relatie met zijn hemelse Vader.

Ik wil nu nog twee dingen uit Daniëls gebed laten zien. Allereerst dit: *in het gebed sluit je je niet af voor de ander, maar sluit je de ander in.*

Aan de ene kant lijkt bidden wel wat op jezelf afsluiten. Soms is dat ook handig, om jezelf af te sluiten voor anderen zodat je je beter kunt concentreren: 'als je bidt, ga in je binnenkamer', zo zei Jezus. Daniel had een vaste gebedsplek op zijn zolderkamer. Van buiten gezien sluit je jezelf af, maar van binnen bekeken sluit Daniel juist anderen in. Hij neemt anderen mee in zijn gebed. Daniel bidt voor zijn volk. Voor zijn land. En hij bidt voor hen door zich helemaal een met hen te maken.

Je zou je kunnen afvragen: waarom doet Daniel dat? Hij doet belijdenis van zijn zonden en van de zonden van zijn volk. Maar aan die hele deportatie naar Babel kon hij toch niets doen? Hij was als jonge jongen meegenomen..., hij was eerder slachtoffer dan dader... In het gebed is de scheidslijn tussen slachtoffer en dader niet altijd zo heel erg dik. In het gebed verdwijnt dat wij-zij-denken, dat wij in de samenleving vaak vasthouden. In het gebed identificeren wij ons met degenen die hulp nodig hebben, met degenen die vervolgd worden, met slachtoffers en soms zelfs met daders. Ik denk ook aan Mozes en zijn gebed voor het volk Israël, toen zij God zo diep hadden gekrenkt: 'delg mij dan uit Uw boek, Heere God, maar niet hen!' Ik denk aan Jezus Zelf, Die in de hof van Getsemané voor Zijn leerlingen en voor de kerk bad 'bewaars hen in Uw Naam!' En hoe Jezus, een paar uur daarna als een misdadiger hangend aan het kruis bad voor de

misdadigers onder het kruis: 'Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen'.

In het gebed maak je je één met de ander. Eén met je medebroeders en zusters, die misschien zo ver van je afstaan. Wat is het prachtig als je zo verbonden bent met iemand door voor hem of haar te bidden, terwijl je misschien niet met hem of haar kunt praten. In het gebed maak je je een met de vervolgde christenen, die je misschien nog nooit hebt ontmoet. En wat mogen zij een kracht ervaren uit zulke gebeden die voor hen worden gedaan! In het gebed maak je je één met de ander. Eén met die mensen die 'niet weten wat zij doen', mensen zoals wij. Vader, vergeef het ons! Zulke gebeden zijn vaak al een gebedsverhoring op zich voor degenen voor wie wordt gebeden.

En dan het laatste wat ik wil noemen uit het gebed van Daniël, het belangrijkste misschien wel: *Daniel doet een beroep op Gods eer.*

Heel menselijk gezegd: Daniel weet hoe hij God kan verbidden, hoe hij zeker kan zijn van Gods welwillend luisteren. Dat is beslist geen trucje van Daniël, zo werkt het uiteraard niet bij God. De afgoden van andere volken werden vaak gepaaid met offers en gebeden, en als de god niet antwoordde, dan nog maar meer offers brengen en gebeden opzeggen..., maar zo waren de offers en gebeden in Israël niet bedoeld. Nee, het heeft te maken met Gods karakter en Gods Naam. Daniel bidt: 'open Uw ogen over de stad waar *Uw Naam* over is uitgeroepen!' Heere, doe het omwille van Uw Naam, want U heeft toch Uw Naam voor eeuwig aan Jeruzalem verbonden'. Het gaat om Uw eer, om Uw eigen Naam! Zo bidt Daniël ook in een ander vers (vers 15): Heere, onze God, Die Uw volk met sterke hand uit Egypte heeft geleid en U een Naam hebt gemaakt, zoals hij heden ten dage is. Met andere woorden: U kunt het toch niet maken om Uw volk nu te laten zitten? Wat zouden de volken om ons heen over U zeggen: 'Egypte was niet tegen de God van Israël opgewassen, maar de koning van Babel was die God van Israël toch te sterk af.'

*Daniël doet een beroep op Gods eer.* Je moet God daarbij niet vergelijken met al die grote ego's die er in deze wereld rondlopen en graag geroemd en opgehemeld willen worden en die niets liever willen dan hun eigen naam op alles te zien staan. Nee, God heeft Zich in al Zijn trouw en liefde bekend gemaakt aan Zijn volk Israël. God heeft Zijn grootheid en Zijn goedheid in de schepping laten zien. God heeft Zich diep in Zijn hart laten kijken, toen Christus als een misdadiger aan het kruis hing te sterven. Zo diep is Gods liefde... zo groot is Gods trouw... zo genadig is God voor deze ongenadige wereld... En daar doet Daniel nu een beroep op. 'Ik heb bijzonder weinig redenen waarom U naar mij zou willen luisteren, Heere God. Mijn woorden en kennis zijn zo beperkt. Ik weet niet eens *hoe* ik het moet zeggen. En mijn eigen karakter is zo slap. Ik ben zo klein voor U... maar ik doe een beroep op Uw trouw, op Uw genade, op Uw liefde. Want zo heeft U Uzelf zo laten kennen, heel de Bijbel door..., heel de geschiedenis door. Heere, het gaat om Uw eer. Om Uw Naam.

Wat mooi om zo van Daniël te leren bidden. Zo krijgt je gebed inhoud. Kleur en warmte. Diepte. En kracht.

Vindt u het soms ook lastig om te bidden, zo vroeg ik aan het begin van de preek. Nu, u hoeft echt niet Daniels gebed deze week helemaal te gaan kopiëren. Maar misschien een of twee dingen in het bijzonder eens meenemen:

Bidden, door eerst naar God te luisteren in Zijn Woord en die woorden uit te bidden, te be-antwoor-den.

Bidden wat God Zelf aan ons heeft beloofd, bidden vanuit Zijn beloften.

Bidden door belijdenis te doen van Gods grootheid en onze kleinheid.

Bidden door ons een te maken met degenen voor wie wij bidden.

Bidden door ons vast te klampen aan Gods karakter, Gods Naam, Gods eer, en dat aan God voor te houden. Zoals wij ook heel eenvoudig ons gebed afsluiten: 'In Jezus' Naam, amen.